

DE GILLES VAN DE ZEE

Het bestuur van de GILLES van de zee even na de Tweede Wereldoorlog.

De Kinkhoorn op zijn best.

Emiel de Schepper aan het werk...

en met al het moois dat hij schiep.

Met dank aan
de heer en mevrouw
H. St. Martin-Deschepper

DE GILISSEN VAN DE ZEE

door J.B. DREESEN

Een van de mooiste folkloregroepen die Oostende ooit had waren de GILISSEN VAN DE ZEE. De eigenlijke naam van deze "maatschappij" - zoals men een vereniging destijds noemde - was "HELP MEE, 't ZAL WEL GAAN". Zo'n naam is niets voor de gewone omgangstaal en al vlug - door vergelijking met de GILLES DE BINCHE - werd de benaming GILISSEN VAN DE ZEE de meest gebruikelijke.

De vereniging werd opgericht in 1936 door de betreurde Jules GIONAORA, uitbater van het gekende koffiehuisje SANTA ROSA in de Kapellestraat tussen de Jozef II straat en het Paulusstraatje. Hijzelf is tijdens de tweede wereldoorlog omgekomen in een concentratiekamp. Samen met vier andere wakkere Oostendenaars stichtte hij de vereniging. Uit de doelstellingen van de kring noteren we het volgende :

- gezellige avonden inrichten voor de leden van de Kring
- reisjes laten ondernemen door de mensen van de Kring
- zich in de cultuur verrijken door het lied
- deelnemen aan schilderachtige stoeten waar die ook mochten plaats vinden.

De kring bestond uit de Gilissen, die een typisch kostuum droegen dat in het teken van de zee stond, en enkele vissers en vissersvrouwen in de vroegere kledij uit de visserijwereld. Het kostuum van de Gilissen was een unieke klederdracht, een meesterwerk van smaak, lokale kleur en pittigheid.

Elk lid sneed en naaide zijn eigen kostuum dat dan beschilderd werd door schildersbaas Emiel DESCHEPPER hierin geholpen in het beginstadium door Johan BAKS, van beroep ketelmaker. Na hun zware dagtaak bestond hun hobby erin met vaardige hand de kostumen te versieren met vissen en andere zeedieren. Ook ontwierpen zij voor elk van de leden "den DOS", dat waren de verzwaarde delen op borst en rug. Het waren echte meesterwerkjes. De voorkant werd steevast voorzien van het Oostends stadswapen waar na de oorlog het oorlogskruis werd bijgeschilderd.

De achterkant, daarentegen, verschilde telkens van tekening. Hierin werd een of andere vissoort weergegeven. Elk kostuum was voorzien van een waaierkraag in de Oostendse kleuren. Daarin werden zomaar eventjes 5 meter geelrood lint verwerkt waarvan elke meter in die tijd 5 fr kostte. Rond de heupen droeg elke Gilis een gordel met koperen belletjes die bij het gaan en het dansen aan het rinkelen gingen. Tevens hield elke Gilis een rieten mandje in de hand. Na de tweede wereldoorlog werd het gebruikelijk een model van een visserssloep mee te trekken.

De Gilissen droegen een hoofddekseel in de vorm van een vis of een ander zeedier. Deze hoofddekseels, sprankelend van lijn en kleur, waren artistieke kunstwerken, werden ontworpen, gemaakt en geschilderd door de folkloristische schilder Emiel DE SCHEPPER. Elk hoofddekseel woog tussen de 300 en 500 gram en het waren echte toonbeelden van geduld, vernuft en kunst.

De vereniging ging ervan uit dat in de Noordzee niet meer dan 50 soorten vis en andere zeedieren zwommen en dat er maar evenveel soorten hoofddekseis in de vereniging mochten toegelaten worden. Meer leden met een "viskop", dan de Noordzee wilde, konden dan ook niet aangenomen worden. Hierdoor bleef, buiten de vergezellende vissers en vissersvrouwen, het maximum van de Gilisleden beperkt tot 50.

Overal waar schilderachtige stoeten werden ingericht waren de Gilissen van de Zee van de partij en ze werden zeer op prijs gesteld door de inrichters van stoeten. Zij vormden een van de graagst geziene aantrekkelijkheden op bloemencorso's, cavalcaden en carnavalfeesten in eigen land en in de ons omringende buurlanden. Met vlag en eigen muziekkorps aan het hoofd trok de groep overal uit waar ze gevraagd werd. De vlag voert het wapen van Oostende en de tekst "De Gilissen der Zee Oostende" aan de bovenkant en "Help mee, 't zal wel gaan" aan de onderkant. Verder komen erop voor een Gilisfiguur in volledig uniform, een uitvarend vissersvaartuig, de estakade en de vuurtoren, en een uit het water opspringende vis.

De palmares van de Gilissen van de Zee is ruim en lang, zo leverden zij ondermeer prestaties in Rijsel, Kalles, Belle, Maubeuge, St Quentin, Toerkonje, Robaaïs, Kales, enz. in Frankrijk. Eigenbrakel, Brussel, Luik, Aalst, Kortrijk, Ieper, Sint Idesbald, Brugge, Blankenberge en nog veel meer andere plaatsen in eigen land.

Er heerste tucht bij de Gilissen van de Zee. Na elke uitstap werden de klompen opnieuw geschilderd en het was hen verboden van met hun hoofddekseis op een café binnen te treden. Ze droegen dan ook allemaal onder dat hoofddekseis een witlinnen kalotje. Verder was het hen verboden het Giliskostuum te dragen buiten een optreden in groepsverband.

Tussen de mensen die jarenlang in het bestuur fungeerden vernoemen we de voorzitter Charles DAVID en de andere bestuursleden Adriaan SWEETLOVE, Pierre VANDENHOUWEELE, Johan BAKS, Henri ST MARTIN en de onvolprezen vissentovenaar en -schilder Emiel DE SCHEPPER.

De Gilissen van de Zee hebben sedert hun oprichting verschillende lokalen gehad. Een ervan was het café van die naam op de hoek van de Torhoutsesteenweg en de Weeshuisstraat. In 1988 was het lokaal van wat toen nog overbleef van de Gilissen van de Zee in het Safierenhof in de Zandvoordestraat op de Konterdam. Het Safierenhof werd uitgebaat door de gekende Oostendse zangeres Lucy Loes die in feite de laatste secretaresse van de vereniging was.

Met de groter wordende ontspanningsmogelijkheden, de opkomst van de televisie en het toenemend autobezit waren er in het begin van de zestigerjaren de oorzaak van dat het met veel van dit soort verenigingen bergaf ging. De jeugd wilde niet meer mee. En zoals het met zoveel verenigingen gaat, het verlies door ontslag of overlijden van enkele stuwende krachten brengt meestal ook het einde van de vereniging mee. Ons Heemmuseum hangt vol met vlaggen van Oostendse verenigingen die in die periode de geest gaven. In de zeventigerjaren deden de aantredende voorzitter Urbain LUST en de secretaresse van de vereniging Lucy LOES nog een reeks pogingen om de vereniging terug wat leven in te blazen. Zo werd in 1988

(normaal had het 1986 moeten zijn) het 50-jarig bestaan van de vereniging gevierd. Maar daar bleef het bij.

Een van de laatste overblijvende stichtende leden, de heer Henri ST MARTIN en zijn echtgenote mevrouw DE SCHEPPER (dochter van de schepper van al de hoofddekseis van de Gilis), schonken aan De Plate een volledig kostuum van de Gilis van de Zee, met uitzondering van het hoofddekseis en de klompen. Voorwaar een prachtige aanwinst.

Wij hebben dan ook onmiddellijk een van onze mannequinpoppes aangekleed en die een plaats gegeven in de ingangszaal van ons museum. Zo blijft er, voor het groot publiek, toch nog een herinnering zichtbaar van wat eens de mooiste Oostendse "maatschappij" was.

NIEUWE UITGAVEN BIJ DE UITGEVERIJ EMIEL DE COCK

Jan YPERMAN

LILLE - Stadsgids van Rijsel

Prijs : 295 BEF
Portkosten : 50 BEF

Marcel VANSLEMBROUCK

Firmin Deprez (1890-1916). Studentenleider en Ijzersymbool

Prijs : 985 BEF
Portkosten : 95 BEF

Geert HOORNAERT

Post- en Verkeerswezen te Roeselare door de tijden heen 1500-1913

Prijs : 995 BEF.
Portkosten : 95 BEF

BESTELLING - Uitgeverij Emiel Decock
Brugsestraat 56, 8211 Aartrijke
Tel. : 050/20.97.80
ASLK 001-0380026-56
Gemeentekrediet 063-1786362-45